

Naturvärdesinventering väg 155, sträckan Hjuviks Bryggväg Gossbydal

UNDERLAG FÖR ARBETSPLAN M.M.

På uppdrag av
Trafikverket via
WSP Samhällsbyggnad Karlstad
2012-09-05

Uppdragstagare

Naturcentrum AB
Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund
johan.ahlen@naturcentrum.se
Tel. 0303-72 61 61

Fältarbete och rapport: Johan Ahlén, Naturcentrum AB

Uppdragsgivare

Trafikverket Investering, via WSP Samhällsbyggnad Karlstad
Thomas Grönlund resp. Annika Granath

Kartmaterial

Erhållet från uppdragsgivaren

Foton

Johan Ahlén, Naturcentrum AB

Innehåll

INNEHÅLL.....	3
UPPDRAG.....	4
METODER.....	4
RESULTAT.....	5
RESULTAT: HASSELSNOK	6
RESULTAT: LANDMILJÖER.....	7
RESULTAT: VATTENMILJÖ.....	13
REFERENSER	15
BILAGA 1: BIOTOPKARTERING – METOD.....	16
BILAGA 2: NATURVÄRDESBEDÖMNING - METODIK.....	18

Uppdrag

På uppdrag av Trafikverket har Naturcentrum AB via WSP Samhällsbyggnad Karlstad utfört naturvärdesinventering för väg 155 (Öckeröleden), sträckan Hjuviks BryggvägGossbydal. Rapporten är ett rent faktaunderlag som är tänkt att tjäna som underlag för arbetsplan och MKB m.m. och innehåller alltså ingen analys av konsekvenser eller förslag till hänsyn. Ambitionen har varit att med hjälp av fältinventeringar och tidigare dokumentation identifiera naturvärdesobjekt inom det aktuella området.

Fältarbete och bedömningar har gjorts av Johan Ahlén, Naturcentrum AB. För vattenmiljöer har samråd med fiskeribiolog John Persson, Naturcentrum AB, skett.

Metoder

Inventeringsområdet sträcker sig utmed nuvarande väg 155 från rondellen vid havet, där Hjuviks Bryggväg börjar, mot öster, in till rondellen vid Gossbydal. På båda sidor om vägen har de närmaste 100-200 metrarna ingått.

Inom inventeringsområdet har en biotopkartering med naturvärdesbedömning utförts. Karteringen visar biotoper som bedöms hysa naturvärden. Biotopkartering och naturvärdesbedömning genomfördes enligt Naturcentrums modell (bilaga 1 och 2).

En bäck passerar vid korsningen med Hästeviksvägen (busshållplats Batterivägen). Denna har besökts och bedömts separat av John Persson.

Dike öster om Hällsviksvägen som bedöms omfattas av generellt biotopskydd.

Resultat

Totalt noterades 13 naturvärdesobjekt (Tabell 1, karta 1) där huvuddelen av biotoperna utgörs av hållmarker och lövträdsmiljöer.

Ett objekt som bedöms omfattas av generellt biotopskydd finns. Det är ett dike i den öppna marken öster om Hällsviksvägens rondell.

Naturvärdesobjekten är framför allt känsliga för direkt exploatering men vissa av objekten kan också påverkas av hydrologiska förändringar.

Det finns inte några objekt i ängs- och betesmarksinventeringen, bevarandeprogram för odlingslandskapet m.m. inom området. Skogsstyrelsen har inte noterat några nyckelbiotoper eller naturvärden m.m.

En av Trafikverket utpekad artrik väggkant finns längs en stor del av nordsidan av den befintliga väg 155. En inventering av floran med ingående beskrivning av förhållandena gjordes av Granath (2012). Resultaten från detta arbete har kunnat bekräftas under arbetet med föreliggande inventering.

I ArtDatabankens register finns ett stort antal fynd av fåglar inom det inventerade området. I nästan samtliga fall rör det sig om sträckande eller rastande fåglar som observerats, till exempel rastande vinterhämlingar eller överflygande rödstrupiga piplärkor. Av arter med som kan tänkas häcka i vägens närhet finns egentligen bara mindre hackspett (rödlistad NT, missgynnad) rapporterad. Från andra artgrupper finns endast några fjärilsobservationer i Gossbydal, dock utanför inventeringsområdet och två (samt ett under inventeringen) fynd av hasselsnok (rödlistad VU, sårbar, beskrivs närmare nedan under särskild rubrik).

I beskrivningarna nedan noteras signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog med (S) och rödlistade arter – arter som riskerar att försvinna ur landet med sin respektive hotkategori enligt bilaga 1, till exempel (NT) för missgynnade eller (VU) för sårbara.

Tabell 1. Inom utredningsområdet noterades 13 naturvärdesobjekt.

Naturvärdeklass	Antal objekt
Klass 1 (unika naturvärden)	0
Klass 2 (höga naturvärden)	1
Klass 3 (naturvärden)	12
Summa:	13

Karta 1. Objekt med naturvärden. Röd – Klass 1, unika naturvärden (inga); orange – Klass 2, höga naturvärden; gul – Klass 3, naturvärden.

Resultat: hasselsnok

Hasselsnok finns rapporterad från två platser i området söder om rondellen vid Hästeviksvägen (västra delen av karta 2 nedan). Fynden är gjorda vid en villagata respektive en vägkant 2009 och 2010. Under inventeringen hittades ytterligare en orm (Ahlén, juni 2012) strax öster om Dalen (den östligaste av punkterna nedan). En bit norr om Hästevik har ytterligare två fynd gjorts (Nittérus och Stahre 2011), i ett område som hänger samman med de lämpliga miljöerna närmare väg 155. Utgående från detta kan konstateras att arten förekommer på båda sidorna om vägen. Det finns också gott om marker med förutsättningar att hysa hasselsnok, se karta 2 och objektsbeskrivningarna.

Karta 2. Områden med förutsättningar att hysa hasselsnok utmed sträckan (grön skuggning) samt de tre sentida fynden i området.

Fyndplats för hasselsnok vid inventering i juni 2012. Ormen låg mellan stenarna i förgrunden på bilden, ungefär 15 m från vägkanten.

Fyndet 2012 och det faktum att det finns gott om mycket goda miljöer i den sydvända slänten på vägens norra sida pekar på att det finns djur som uppehåller sig precis invid vägen. För mer diskussion kring förekomsten och möjligheter till passager, se Ahlén och Andrén (2012).

Resultat: Landmiljöer

I beskrivningarna anges hur nära befintlig väg gränsen för områdena med naturvärden går. Detta görs för att förtydliga om risk för att delar av respektive objekt tas i anspråk vid åtgärder på vägen.

Naturvärdesklass 1 – unika naturvärden

Inga objekt.

Naturvärdesklass 2 – höga naturvärden

12. Hällmarker öster om Dalen

Ett stort område med fin hällmarksflora med rotfibbla, månke, svinrot m.m. Största delen utgörs av öppna hällar med sparsam vegetation. I några svackor blommande buskar – hagtorn och slån. I vissa dalar finns snårig björk- tall- och aspskog med inslag av ek. Mittemot infarten till Torsslottsvägen finns en dalgång med frodigare skog av tall, asp och ek. I fältskiktet finns rikligt med svinrot och rotfibbla. Under inventeringen gjordes ett fynd av hasselsnok mycket nära vägen i västra delen (se karta 2, ovan). Det finns också gott om block och sprickor i solexponerade lägen, vilket ger goda förutsättningar för hasselsnok. Höga naturvärden. När ända fram till vägkanten.

Område 1.

Naturvärdesklass 3 – naturvärden

1. Lövdunge vid Hjuviks bryggväg

Närmast invid rondellen och den lilla parkeringen med cykelställ söder därom ligger en tät dunge med Salix-arter, syrén och slån. Längre in finns en gammal oxelhäck längs en stenmur (ej generellt biotopskydd eftersom det inte är i anslutning till jordbruksmark). Innanför denna (mot söder) finns en grupp med grova aspar, varav en är mer än 3 m i diameter. Längst i söder övergår området i hållmark med flera syrénbestånd. Hållmarken ser lämplig ut för hasselsnok, men ytan är begränsad. Fältskiktet i området är triviale. Området når ut till parkeringen.

Område 1. Ekar och aspar i lövdungen söder om rondellen vid Hjuviks Bryggväg.

Områdena 2 till 8.

2. Ädellövkulle vid Brännekullavägen

En kulle som närmast vägen har öppen gräsmark av torr rödvenstyp som övergår i fårsvingeltyp kring några hällar. Bestånd av kärleksört och en del rotfibbla, gråfibbla, och knägräs finns. På norra delen av kullen finns en ädellöv-dunge med medelgrov till grov ek och ask (rödlistad, NT), en mångstammig lind och en hel del klen alm (rödlistad, NT) och uppslag av almsly. På en av askarna växer lönnlav (S). Området når ut till några få meter från vägkanten.

Ekar i kanten mot gräsmarken i område 2.

3. Lövdunge vid Batterigatans hållplats

Ett område som närmast cykelbanan utefter väg 155 består av hälften klibbal och hälften alm (NT) med ett inslag av oxel. I fält- och risskiktet dominerar älgräs och hallon. Längre åt söder finns en glänta omgiven av några grova

bokar, en medelgrov ek. I buskskiktet här finns olvon, hagtorn och hassel. Området hänger samman med hållmark och skogsdungar längre söderut. En del av hållmarken är lämplig terräng för hasselsnok. Klibbalarna närmast vägen kan vara av värde för mindre hackspett (NT), men inga observationer finns. Området når ut till cykelbanans vägren.

4. Bryn öster om Hästeviksvägen

Ett bryn mot en före detta åker öster om Hästeviksvägen. Åkern har nu trivial högrörtskaraktär med älggräs, bladvass, vecketåg och hundäxing. Ytterst i brynet finns en tät zon med slån med inslag av hagtorn. Innanför detta växer klibbal och ek av framför allt medelgrova dimensioner. Träden skapar en lundmiljö med lundgröe, majbräken och bergsslok som karaktärsarter. Längre upp i sluttningen mot hållmarken i område 5 finns bokuppslag och kaprifol. En stenmur går längsmed den nedre delen. Området hänger samman med lövskog längre norrut där mindre hackspett (NT) observerats och det är fullt möjligt att arten födosöker inom område 4. Området når fram till den jordvall som lagts upp längs med väg 155.

5. Hållmarker väster om Dalen

Vidsträckta hållmarker av ganska trivial typ med ljung, tuschlav etc. Genomkorsas av sprickdalar med klen björk, ek och rönn. Här och var finns enbuskar. Brutet och med många sprickor och lösa stenar som skapar goda förutsättningar för hasselsnok (VU). Ganska stort, hänger ganska bra ihop med område 12 och andra marker med bra förutsättningar för (och fynd av) hasselsnok. När fram till vägkanten.

Hållmark med sprickor, lösa block och ljungtuvor i område 5. Detta är en gynnsam miljö för hasselsnok.

6. Ekbestånd vid Ringnotsvägen

Ung ekskog på gammal åker i en sänka. Ekarna är ganska klena och det finns sly av rönn och lönn och ris av kaprifol. Fältskiktet domineras av lundgröe, ängskovall och kruståtel. Området har viss potential att fungera som habitat för mindre hackspett, men hör i övrigt till nedre delen av värdeintervallet. När fram till väggkanten.

Lövskog på åkermark, område 6.

7. Lövbestånd norr om Vinga fyrs väg

Lövskog av ek, björk och lönn. Mycket en, kaprifol och omväxlande fuktiga partier med stinksyska och vitsippor och torrare mark med kruståtel. I västra delen finns några öppna hållar med en del ek, en och inslag några olvonbuskar. Hållarna och angränsande hållmarker kan hysa hasselsnok (VU). Kan vara lämpligt habitat även för mindre hackspett (NT). När fram till cykelbanan.

8. Hållar nordost om Vinga fyrs väg

Hållar med tall. Trivial karaktär men möjlig miljö för hasselsnok (VU). När fram till cykelbanan. Lägre delen av värdeintervallet.

Områdena 9 till 11.

9. Lövbestand och hållar väster om Skalkorgen

Lövbestand i nordsluttning av ganska trivial blåbärsristyp med björk, asp och ek. I fältskiktet finns kruståtel. Längre söderut höjer sig terrängen till hållmarker med en. Där finns förutsättningar för hasselsnok (VU). När fram till cykelbanan.

10. Lövskogsparti söder om Dalen

Triviallövdominerad sluttning som är ganska lik område 9, men något frodigare och med lite större ekinslag och mer sly. En klippbrant med block finns den västra delen. När fram till cykelbanan.

11. Snårigt område vid Torsslottsvägen

Utmed ett dike växer tät buskvegetation av hassel, hagtorn, alm, slån, björk m.m. I västra änden står en grov alm. Kvalar knappt in bland naturvärdena.

Områdena 10 till 13.

Objekt 12 beskrivs under höga naturvärden, ovan.

13. Hållar väster om Hällsviksvägen

Hållar av ganska trivial karaktär men med förutsättningar för hasselsnok (VU). Hållarna omges av framför allt tallar. Områdets värde är i det närmaste helt knutet till förekomsten av hasselsnok utmed väg 155.

Resultat: Vattenmiljö

Vid Hästeviksvägen går en bäck i kulvert under vägen och en pendlarparkering. Nedströms parkeringen går bäcken i ett rätat och till större delen fördjupat lopp ut till Södra Hästeviken i havet. Den är påverkad av exploatering och av-sänkingsföretag. Bäcksystemet är rikt förgrenat och det är sannolikt att nedströms sträcka (från skolan mot havet) är den sträcka som är minst uttorkningskänslig och därför också den sträcka där värdepotentialen är som störst. På denna sträcka finns en mycket begränsad strömvattenmiljö i anslutning till brokulvert. I övrigt saknas strömvattenmiljöer och bäcken domineras av lugnflytande vatten med mjukbottnar och riklig vegetation. I de nedersta, mest havsnära, delarna är bäcken tämligen igenväxt med bladvass. Längre upp har bäcken klippta grässlänter och bladvass och starr nere i fåran.

Den aktuella bäckens läge nära havet (i höjddel) medför att det vid högt vattenstånd i havet tränger upp saltvatten i nedströms delar, kanske ända upp till skolan. Detta kan inverka negativt på sötvattenlevande arter.

Värden och värdepotential för havsvandrande öring är starkt eller mycket starkt begränsad. Havsöring kan mycket väl vandra upp i vattendraget för lek (sk felvandring) men reproduktionen har mycket begränsade förutsättningar att lyckas.

Vid fältinventeringen observerades mindre ål och bäckmiljön är att betrakta som ett relativt gynnsamt uppväxtområde för ål. Det är osäkert om ålen kan passera befintliga kulverterade delsträckor för vidare vandring upp i systemet.

För eventuella åtgärder i vattenmiljön är det viktigt att minimera påverkan på ålen och dess livsvillkor, till exempel genom utsläpp av kemikalier, negativ förändring av passagemöjligheter med mera.

Bäcken vid Södra Hästevik, nedströms del.

Bäcken är kulverterad på en ganska lång sträcka, men detta innebär inte nödvändigtvis ett vandringshinder. Utan att känna till konstruktionerna under mark är det dock omöjligt att veta säkert.

Sportfiskarna i Göteborg har ingen detaljerad information om den aktuella bäcken, men enligt uppgift från Per Erik Jacobsen (muntlig kommunikation) sägs det att det går upp havsöring i den vid tidpunkter när förhållandena (främst vattenföring) är de rätta. Detta överensstämmer i stort vår bedömning av värdena för fisk.

Bäcken, strax nedströms pendelparkeringen.

Referenser

- Ahlén, J. och Andrén, C. 2012. Förslag till faunapassager för hasselsnok, väg 155, sträckan Hjuviks BryggvägGossbydal. Underlag för arbetsplan m.m. Rapport på uppdrag av Trafikverket via WSP Samhällsbyggnad. 2012-06-14.
- Granath, A. 2012. Inventering av den artrika vägkanten Dalen-Gossbydal. Väg 155 Lilla Varholmen-Gossbydal. Delen Hjuviks Bryggväg-Gossbydal. Trafikverket 2012-07-06.
- Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Nitare, J. 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag.
- Nittérus, K. och Stahre, M. 2011. Inventering av hasselsnok (*Coronella austriaca*) i Göteborgs kommun 2011. Göteborgs stad, Miljöförvaltningen rapport 2012:6.

Uppgifter ur följande register:

- ArtDatabanken: uppgifter ur ArtDatabankens register för rödlistade arter, uppgifter från ArtPortalens alla delar.
- Jordbruksverket: Databasen TUVÅ. Resultatet av ängs- och betesmarksinventeringen.
- Skogsstyrelsen: Nyckelbiotopsinventeringen (nyckelbiotoper, naturvärden m.m.), sumpskogsinventeringen.

Bilaga 1: Biotopkartering – metod

Syfte

Biotopkartering är en väl beprövad metod för inventering och värdering av skyddsvärda naturmiljöer. Syftet är att med en rimlig arbetsinsats kartera områden med naturvärden inom ett aktuellt område. Resultatet kan t ex användas som underlag för kommunal och regional planering, tillståndsärenden m.m. Biotopkartering kan göras översiktlig över större områden, t ex en hel kommun eller mer fördjupat och noggrant inom mindre och begränsade områden. Metoden är utarbetad efter samma principer och riktlinjer som gäller för Naturvårdsverkets, Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens inventeringar t ex ängs- och hagmarksinventering och nyckelbiotopinventering och är anpassad så att resultat från dessa inventeringar kan vägas in.

Inventering

Inventeringen innebär i huvudsak identifiering, avgränsning och beskrivning av skyddsvärda biotoper. Dessa biotoper värderas enligt en 3-gradig skala (se bilaga 2). Avgränsning av varje område görs med utgångspunkt från ekologiskt funktionella gränser.

Vid inventeringen eftersöks särskilt signalarter, rödlistade arter samt allmänna biotopstrukturer som kan ligga till grund för bedömning och värdering av varje biotop. Biotopinventeringen innefattar inte någon fullständig inventering av arter. Enskilda rödlistade arter eller signalarter kan förbises. För bästa resultat rekommenderas att inventering utförs under vegetationssäsong april–oktober. Inventering kan i de flesta fall även utföras andra tider men bedömningarna blir något mer osäkra.

I de fall sjöar och vattendrag omfattas görs bedömningar endast med utgångspunkt från vad som kan uppfattas från land. Undersökningar under vattenytan ingår ej såvida inte särskild överenskommelse träffats kring detta.

Signalarter och rödlistade arter

Med signalarter menas arter som indikerar högre naturvärden. Där signalarter påträffas är sannolikheten stor att andra skyddsvärda eller rödlistade arter också förekommer. Med rödlistade arter avses sådana som enligt specifika kriterier bedöms löpa risk att försvinna från Sverige. Sveriges officiella lista över rödlistade arter har fastställts av Naturvårdsverket. De rödlistade arterna indelas i olika kategorier utifrån utdöendrisk.

Hotkategorier: RE – Försvunnen (Regionally Extinct)
CR – Akut hotad (Critically Endangered)
EN – Starkt hotad (Endangered)
VU – Sårbar (Vulnerable)
NT – Nära hotad (Near Threatened)
DD – Kunskapsbrist (Data Deficient)

Kategorin DD innehåller arter som misstänks vara hotade eller missgynnade men där utdöenderisken inte gått att bedöma. Dessutom finns, utanför listan, kategorierna LC – Livskraftig (Least Concern) för arter som inte kan placeras i någon av ovanstående kategorier samt NE – Ej bedömd (Not Evaluated).

Resultat

Biotopkarteringen presenteras med kartor där områden med naturvärden redovisas. I text ges en kort beskrivning till varje område. Beskrivningen innehåller en textsammanfattning av varje områdes värde, känd förekomst av rödlistade eller andra särskilt intressanta arter samt områdets naturvärde enligt en 3-gradig skala.

Bilaga 2: Naturvärdesbedömning - metodik

Här presenteras Naturcentrums metod för att klassificera miljöer med utgångspunkt från deras biologiska och ekologiska värden – ”naturvärdesbedömning”. Det är naturligtvis ingen exakt vetenskap utan baserar sig på värdering av artinnehåll, strukturer och objektets ålder m m. I varje enskilt fall måste en lång rad aspekter bedömas, värderas och vägas mot varandra, men med den nationella skalan som utgångspunkt. Vid naturvärdesbedömningen värderas biotoper i olika klasser. Höga klassningar betyder att naturvärdet kan vara av nationell dignitet. En viss naturvärdesklass innebär inte automatiskt ett visst skydd. För att ett område skall vara skyddat krävs särskilda beslut eller förordnanden. Vissa områden med naturvärden är skyddade enligt lag, t ex naturreservat eller biotopskydd, men huvuddelen saknar formellt skydd. Däremot är det brukligt att man så långt som möjligt tar hänsyn till områden med naturvärden vid såväl samhällsplanering som vid skogs- och jordbruk.

Naturvärdesbedömningen gäller för de förhållanden och med den kunskap som är känd vid inventeringstillfället. Ny kunskap eller ändrade förhållande kan innebära att ett områdes värde eller avgränsning ändras. Ett område som bara konstaterats ha ”naturvärden” (skall läsas att objektet har minst ”naturvärden”) kan ha höga naturvärden eller unika naturvärden. Det kan bero på hur väl undersökt det är, om inventering genomförts vid lämplig tidpunkt osv.

Vid värderingen utgår man från områdenas biologiska värden. Det biologiska värdet bedöms i första hand med utgångspunkt från vilka arter eller artgrupper som noterats eller sedan tidigare är kända, men även med utgångspunkt från förekomst av viktiga ekologiska strukturer (vilket kan vara viktiga förutsättningar för krävande arter). I de fall geologiska värden ingår i bedömningen anges detta särskilt. Betydelse för friluftsliv ingår inte i ”naturvärdesbedömningen” men kan anges som en tilläggsinformation.

Objekt med naturvärden

Det enskilda området har betydelse för naturvård på lokal nivå, för spridning av arter och för landskapets variation.

Objekt med höga naturvärden

Det enskilda området har stor betydelse på regional nivå. Området har dokumenterad förekomst av viktiga strukturer och/eller arter eller viktig ekologisk funktion. Förutsättningar för rödlistade arter. Viktiga spridningscentra och värdekärnor. Svåra områden att återskapa.

Objekt med unika naturvärden

Det enskilda området har mycket stor betydelse på regional och nationell nivå. Det finns få motsvarigheter i regionen och landet. Mycket god förekomst (många olika arter eller stora populationer) av signalarter samt förekomst av rödlistade arter, eller mycket viktig ekologisk funktion. Mycket viktiga spridningscentra och värdekärnor. Sällsynta naturtyper. Dessa områden är oftast mycket svåra att återskapa.

Naturvärden

Områden med "naturvärde" avser miljöer som har större betydelse för djur och växter än vårt vanliga produktionslandskap (åkrar, brukade skogar och tätorter). Det kan t ex handla om ett vattendrag, en våtmark, ett öppet dike, en åkerholme, ett äldre eller ovanligt skogsbestånd, en stenmur eller ett gammalt träd. Dessa områden har betydelse för variationen i landskapet och det är viktigt för biologisk mångfald att denna typ av områden ej blir färre utan snarare tvärtom.

Ett område som konstaterats ha "naturvärden" kan också ha höga naturvärden eller till och med unika. Det kan bero på vilken kunskap man hunnit skaffa sig, hur väl undersökt området är, om inventeringen genomförts vid lämplig tidpunkt osv. Vid en översiktlig inventering kan en van fältinventerare relativt snabbt identifiera de flesta miljöer med naturvärden. Genom fördjupade inventeringar av arter och strukturer kan man konstatera vilka områden som dessutom hyser höga eller kanske till och med unika naturvärden.

Höga naturvärden

Om man kan konstatera att området hyser livskraftiga bestånd av så kallade signalarter (arter med särskilda miljökrav) eller innehåller viktiga ekologiska strukturer har området höga naturvärden. Gemensamt för områden med höga naturvärden är att de har värden som är svåra eller omöjliga att få tillbaka om de försvinner. Sådana miljöer har till viss del omfattats av naturtypsvisa inventeringar som ordnas i Länsstyrelsens, Skogsstyrelsens, Naturvårdsverkets och Jordbruksverkets regi, men långt ifrån alla områden är kända.

Exempel på områden med höga naturvärden är t ex naturliga ängs- och betesmarker, nyckelbiotoper i skogen, opåverkade våtmarker, naturskogar m.m. Hit hör också livsmiljöer enligt EU:s habitatdirektiv med gynnsam bevarandestatus.

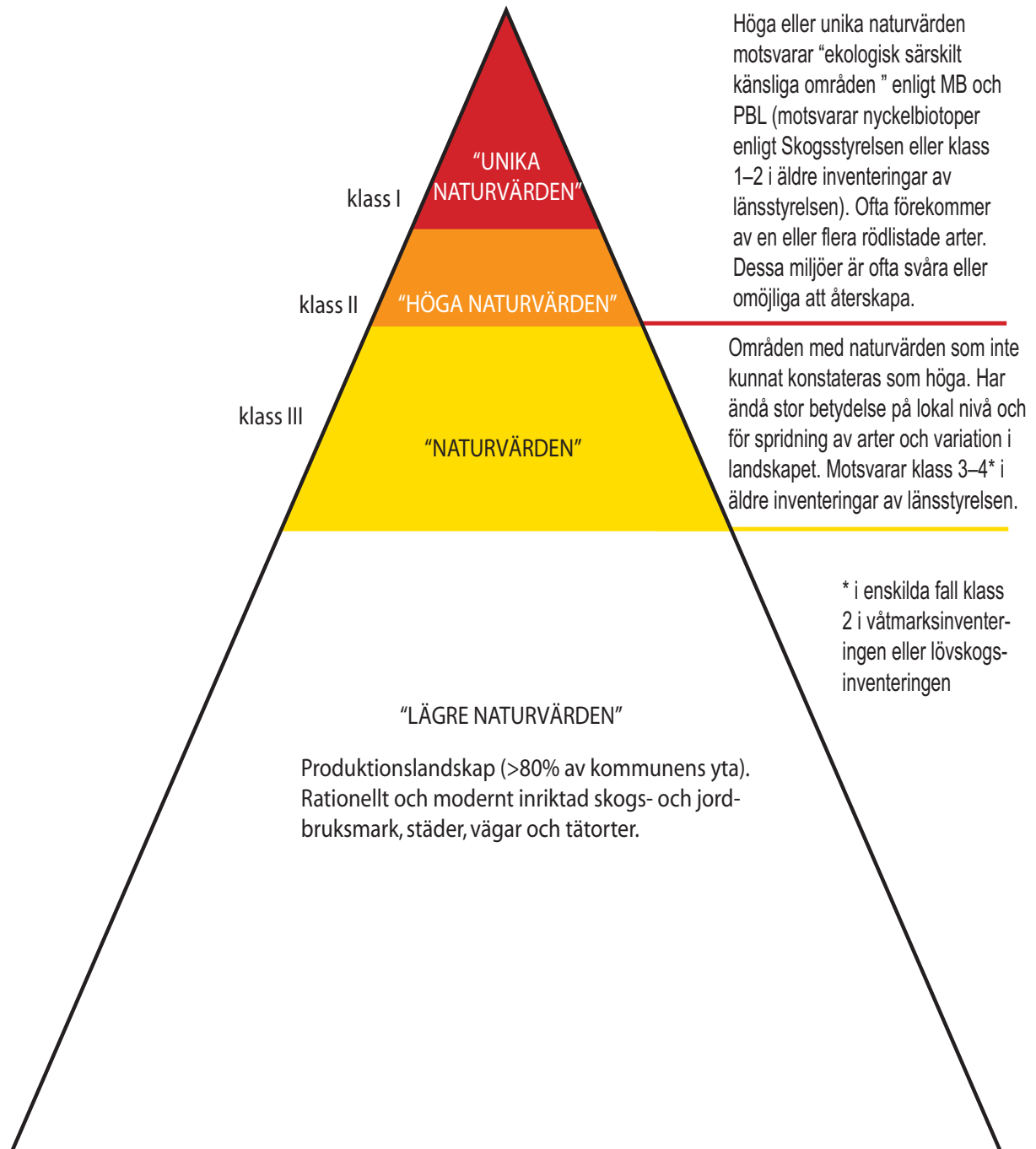
Områden med höga naturvärden bör betraktas som "Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt enligt miljöbalken 3 kap 6§". Stöd för en sådan tolkning finns bl a i förarbetena till naturresurslagen. Sådana områden skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

En förutsättning för att de nationella miljömålen skall uppfyllas är att områden med höga naturvärden bevaras och sköts på ett sätt så deras värden består.

Unika naturvärden

De allra mest värdefulla områdena kallar vi områden med unika naturvärden. Till denna grupp hänför vi bl a livsmiljöer med livskraftiga bestånd av hotade eller rödlistade arter. Det kan också vara miljöer med lång historisk kontinuitet eller särskilt stor ekologisk betydelse t ex viktiga reproduktionsområden, rastplatser eller växtmiljöer. Det kan vara viktiga kärnområden inom en större miljö med höga naturvärden. Det kan också vara en större miljö med få motsvarigheter i regionen.

BILAGA - värdepyramid (natur)

Naturvärdesbedömningen som visas i värdepyramiden ovan (Naturcentrum AB 2006) bygger på erfarenhet och allmänna, vedertagna naturvårdsprinciper. Figuren är bredast vid basen och smalast vid toppen. Detta belyser att de miljöer som återfinns längst upp i pyramiden är sällsyntare än sådana som finns längre ner i pyramiden